

**Jan Šimek, Kriminalita v raně novověkých Čechách na příkladu Říčán (1667-1757);
disertační práce, Praha 2011, 237 stran + Regesta říčanských soudních manuálů z let
1667-1757, stran CCV**

(posudek školitele)

Historická kriminalita či hrdelní soudnictví náleží po řadu desetiletí k jednomu z profilujících témat bádání o raném novověku v českých zemích. V průběhu doby se konstituovala řada přístupů k tématu, přirozeně právně historickým počínaje a například k antropologicky založenému, konče. Bádání je dálo strukturováno na směr převážně kvantitativní, či převážně kvalitativní. Slůvko „převážně“ zde má oprávněné místo. Vzhledem k značně dlouhému časovému úseku, v kterém se dá téma studovat, právě tak jako k neobyčejnému pramennému bohatství není téma stále vyčerpáno. Objevují se totiž stále a stále další zejména empirické skutečnosti, které tematiku dále člení a košatí. Zejména „sektor“ drobné kriminality čeká ještě mnoho práce; která je bezesporu spojena se značnými heuristickými obtížemi. Ty jsou spojeny s determinacemi jednotlivých osob.

Další zásadní skutečností je, že existují značné rozdíly mezi předbělohorskou historickou kriminalitou, právě tak jako jejím průběhem v sedmáctém a osmáctém století. Jsou rázu koncepčního, stejně jako heuristického, neméně ovšem i interpretačního. J. Šimek podnikl v tomto ohledu velice rozsáhlé, možno říci komplexní studium přístupů a možností dané problematiky. Seznámil se s většinou středoevropské literatury. O znalosti domácí tvorby v rámci sledované problematiky netřeba pochybovat, i jeho uchopení bylo provedeno s náležitou péčí a šíří záběru. Neméně aktivně přistoupil J. Šimek k problematice heuristické; šest říčanských smolných knih, stejně jako další aktový materiál představuje bezpochyby neobyčejně mohutnou a komplexní pramennou základnu, která si vyžaduje jen pro její prostudování značné množství času, stejně jako ohromné množství trpělivé nespektakulární práce. Mám za to, že v této rovině J. Šimek obstál velice dobře. Ostatně o tom podává hmatatelné svědectví příloha disertace, k níž se ještě vyjádřím.

Celý dosti dlouhý a jistě ne právě snadný proces přípravy a psaní disertace probíhal v aktivní spolupráci se školitelem. Zde nedošlo během oněch dosti dlouhých sedmi létech k naprosto žádných odchylkám, jak k přístupu, tak vzájemné interakci obou stran. Jen tolik podotýkám, že J. Šimkovi se stále zdálo, že ještě není hotov, ještě nepoznal to a to. Naštěstí se mu podařilo včas si říci dost, a výsledkem je objemný text disertace s přílohou.

Je známo, že metodologicky i metodicky existuje vícevrstevný, až mnohý, často velmi odlišný, či alespoň diferencovaný přístup k studované problematice. Sám se ji pokouším vnímat a studovat výrazně „zdola“ a stejně tak jako jeden z typických projevů každodennosti. To přirozeně neznamenalo, že disertantovi budu vnucovat, či oktrojovat ten či onen přístup k problematice. Jsem toho názoru, že si musel J. Šimek nalézt a obhájit přístup, jenž (objektivně, či trochu subjektivně) považovat za neadekvátnější. O autorově směřování jistě nejlépe vypovídá pohled na strukturu práce, skládající se ze šesti nestejně dlouhých kapitol, úvodu a závěru. Zatím ponechávám stranou přílohy. Ne, není arci mým cílem sledovat jednotlivé kapitoly. Je zřejmé, jaké cíle si J. Šimek kladl. Mám za to, že se mu klidným a vyváženým způsobem podařilo interpretovat říčanskou kriminalitu 17. – 18. věku. Mám za to, že se jedná o jeden z velkých výkonů na tomto poli.

Považuji za velice zdařilou kapitolu, představující vlastní srdce disertace, totiž tu, jež se věnuje vlastní kriminalitě. Je nemálo komprimované, vždyť jde o nějakých osmdesát stran textu s přebohatým poznámkovým aparátem. Výklad je jasně strukturovaný, opírá se o klasickou typologii J. Pánka. Vyniká formulační úsporností a nemalou snahu postihnout kriminalitu Řičan jako strukturně rozčleněnou entitu. Hluboký ponor do problematiky současně odhaluje nejen obecné rysy kriminálních poklesků v 17. a 18. století, prozrazuje rovněž nemalou regionální či dokonce místní specifiku. Zde by bylo jistě zajímavé o této fasetě problematiky podrobněji diskutovat. Pětistránkový závěr velmi názorně a přehledně resumuje autorovy dílčí poznatky.

Samostatnou část disertace představuje více než dvoustetstránková příloha, regestující použitou dokumentaci. J. Šimek zde nepracoval podle zavedených schémat, ale pokusil se, domnívám se, že s nemalým zdarem, vytvořil logický, byť na první pohled poněkud komplikovaný systém odkazů, který usiluje o racionální zpřístupnění obsáhlé materie. Tato velmi pracná náročná příloha má pro mém soudu význam i pro další uživatele. Při případném publikování této přílohy bych doporučovat standardní odkazování, včetně folií.

Formální úprava. Již zběžný, či letmý pohled na disertaci odhaluje kvalitní formální zpracování, kterému věnoval J. Šimek nemalou péči. Zvláště bych v tomto kontextu chtěl vyzdvihnout nápadité grafické zpracování, prozrazující jednu z profesů, kterou disertant ovládá, totiž práce s AT – technikou. Oceňuji, že procentní rozdělení není hnáno poněkud nesmyslnými setinami procent, jak se svého času pokoušel zavádět Petr Kreuz. Naopak, zaokrouhlení na celá procenta považuji za adekvátní. Velmi zdařilé ve zpracování grafů a to různých druhů. Jsou velmi názorně a organicky dokreslují slovní vyjádření. Jejich použití není samoučelné a to ani v nejmenším ne. Jistě nepřezenu, že toto neobyčejně kvalitní grafické

zpracování vlastně dává disertace nový rozměr. Toto vysoké hodnocení formální stránky potvrzuje i stejně kvalitní zpracování textu a poznámkového aparátu.

Disertační práci Jana Šimka doporučuji k obhajobě.

Praha 1. června 2011

Prof. PhDr. Jaroslav Čechura